

Müslümanlarla savaş halinde olan bir devlete silah satmak caiz midir?

Soru: Müslüman bir devletin gayri müslim ülkelere onların savaş gücünü yükseltecek mallar veya silahlar satması caiz midir?

Cevap

İslam hukukunda alışveriş akdinin geçerli olması için hem akdi yapan taraflarda, hem ödenen parada(semen), hem de satılan malda(mebi') bazı şartlar aranır. Akıllı ve temyiz sahibi¹ olmak² akdi yapan taraflarda bulunması gereken şartlar bağlamında zik edilir. Şafii mezhebi ise temyizcinin yanında buluş çağına erişmeyi de şart koşar.³ Ancak alışverişte akdi gerçekleştiren tarafların Müslüman olmaları şart değildir.⁴ Dolayısıyla taraflardan birinin gayri müslim olması akdin gerçekleşmesine mani olmaz. Müslüman olan tarafın aldığı veya sattığı malda bir haramlık yoksa böyle bir alışverişte problem yoktur.

Gayri müslimlerle alışveriş yapmakta normal şartlarda şer'an bir problem bulunmasa da bazı ârızî sebeplerden dolayı bu akitlerin cevaz durumu değişebilmektedir. Örneğin gayri müslimlerle yapılan alışverişler, İslama zarar vermelerine sebep olacak veya bu noktada onlara yardımcı olacaksa caiz olmaz.⁵ Zira Allah Teâla "İyilik ve takva için yardımlaşın, günah ve düşmanlık için yardımlaşmayın."⁶ buyurmaktadır. Gayri müslimlere Müslümanlara düşmanlık hususunda katkı sağlamak ise düşmana destek olacağından caiz değildir. Hanefilere göre bu şekilde yapılan alışveriş geçerli olsa da haram kabul edilirken,⁷ Şafiilere göre batıldır.⁸

Zikrettiğimiz esaslara binaen Müslümanla sulh halinde olmayan devletlere silah, mühimmat, savaş araç ve teknolojileri gibi Müslümanlara karşı taarruz ve savunma noktasında destek olacak ürünlerin satışı caiz değildir.⁹ Aynı şekilde demir gibi savaş araç gereci yapımında kullanılacağı tahmin edilen ürünlerin satımı da silah satımı gibi caiz değildir.¹⁰ Bununla birlikte normal durumda caiz olsa da savaş zamanı karşı tarafı güçlendirecek her türlü ürünün(gıda, ilaç, kıyafet) satımı da caiz değildir. Ancak ateşkes sırasında savaş araç gereci olmayan ürünlerin satışı caizdir.¹¹ Ayrıca İslam devletiyle sulh halinde olan bir devlete ortak bir düşmana karşı savaşma noktasında destek olmak da caizdir.¹²

Savaş araç gereci satımının yasak olması sadece gayri müslimlere has bir hüküm değildir. Esas olan Müslümanların maslahatını sağlamak olduğundan İslam devleti içerisinde olsa dahi Müslüman olsun olmasın suç işlemesi muhtemel kişilere silah satımı caiz değildir.¹³ Devlet başkanı bu noktada gerekli kanunları yürürlüğe koymalıdır.

Netice olarak Müslümanlar gayri müslimlerle ticaret yapabilirler. Ancak Müslümanlarla harp halinde olan bir devlete silah satmak, demir gibi silah sanayinin omurgasını teşkil eden madenler

ve savaş vaktinde onları takviye edecek gıda maddeleri satmak caiz değildir.

1. Temyiz çağının tayini hususunda fukahânın farklı ifadeleri vardır. Kimisi çocuğun kendisine menfaat sağlayan ve zarar veren durumları bilmesi olarak açıklarken, kimisi alışverişte aldanmayacak derecede bilgi sahibi olması gerektiğini söylemektedir.
2. Ebû Bekr Alâüddîn Muhammed b. Ahmed b. Ebî Ahmed es-Semerkindî, *Tuhfetü'l-fukahâ'* (İstanbul: Dâru's-Semman, 2021), 2/37.
3. Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed İbn Hacer el-Heytemî, *Tuhfetü'l-Muhtâc bi Şerhi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru'd-Diyâ, 2020), 4/349.
4. Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'* (Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1327), 5/135.
5. Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Sind: el-Büşra, 2021), 2/343.
6. Maide 5/2.
7. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/323. Hidaye'de bu akdin geçerli olup caiz olmayan bir akit olduğu açıkça zikredilmese de kullanılan lafızlardan anlaşılan budur.
8. Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref b. Mürî en-Nevevî, *el-Mecmû' Şerhu'l-Mühezzeb* (Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 2014), 7/479.
9. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/343.
10. Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 2015), 6/409.
11. Muhammed b. Yûsuf el-Mevvâk, *et-Tâc ve'l-iklîl* (Suud-i Arabistan: Dâru Âlemi'l-Kütüb, 2003), 6/50.
12. Muhammed Taki Osmani, *Fıkhu'l-Büyû' ala mezâhibi'l-erbe'a* (Dimeşk: Daru'l-Kalem, 2020), 1/168.
13. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 4/118.